

Projektnamn: VäxtHus

Programområde: Östra Mellansverige

Ärende ID: 20200656

Sammanfattande beskrivning

Projektet ska ta fram en generell metod och ett förhållningssätt för hur små och medelstora företag kan arbeta med att skapa ett energieffektivt, hållbart och lönsamt företag. Projektet ska bidra till att företagen hittar nya nätverk och samarbetspartners inom hållbarhetsområdet.

Projektet kommer utgå från företagens egna utvecklingsprojekt och där implementera helhets och ett systemtänk kring planering av energiförsörjning samt utnyttjande av resurser. Processen kommer innebära att deltagande företag utifrån företagets projektplan får coaching och rådgivning som medför att företagen applicerar ett hållbart förhållningssätt såväl inom företaget som vid framtagande av produkter och tjänster. Detta ska medföra att deltagande företag bygger ett varumärke som förknippas med hållbara värderingar.

Projektet förväntas resultera i att minst 15 av de 50 deltagande företagen levererar kommersialiserade miljömässigt hållbara innovationsprojekt. 20 företag ska ha deltagit i VäxtHusprocessen, 30 företag ska ha deltagit i konsultativ innovationsrådgivning. Deltagande företag ska genom projektet ha skaffat kunskap, nya insikter och tydligare strategier för att fortsätta utveckla och kommersialisera hållbara produkter och tjänster. De insikter företagen fått genom projektet ska resultera i att företagen kommer ställa krav i sina affärsrelationer som medför en minskning av koldioxidutsläpp samt minskning av energianvändning.

Bakgrund och omvärld

Bakgrund

Allt fler företag blir idag medvetna om de affärsmässiga fördelarna med hållbart företagande. Detta både genom ökad resurseffektivitet och därigenom uppnådda kostnadsbesparingar till bättre kundrelationer samt nya affärsmöjligheter i form av kunderbjudanden med hög hållbarhetsprofil.

Därutöver har Sverige och EU satt olika mål inte minst inom klimatområdet såsom minskning av utsläpp av växthusgaser med 20 % till 2020, att andelen förnybara energikällor i den slutliga energiförbrukningen skall öka med 20 % och en 20-procentig ökning av energieffektiviteten. Ambitiösa mål har även formulerats i det regionala miljömålsarbetet där områdena Energi, Byggd miljö, Övergödning, Odlingslandskapet och Transporterspeciellt pekas ut.

Målen är högt satta och kräver mycket av både producenter och konsumenter, men skapar också möjligheter för ett företagande som fokuserar på hållbart företagande och som på ett tidigt stadie integrerar detta i sina affärsmodeller. Den globala marknaden för miljöanpassade varor, tjänster och miljöteknik växer snabbt. Intresset för hållbar konsumtion och affärsmöjligheter inom hushållning med resurser är stort. Inom Smart specialisering i Östergötland har området Affärsmodeller och arenor för hållbara systemlösningar identifierats som ett av fyra insatsområden. Detta område har valts ut baserat såväl på regionens goda förutsättningar i form av lång tradition inom området, företag med utvecklings- och tillväxtpotential, god förmåga till samverkan mellan olika aktörer i innovationssystemet och behovet av att stödja näringslivets innovationsförmåga inom resurseffektivitet och ett bredare hållbarhetsperspektiv. Dessutom genomsyrar ett hållbarhetsperspektiv de andra tre specialiseringsområdena. Detta för att möta de omfattande hållbarhetsutmaningarna och öka Östergötlands attraktionskraft genom växande och nya företag.

Det finns med andra ord goda affärsmöjligheter för många små och medelstora företag i Östergötland som vill satsa på miljö och hållbart företagande. Både när det gäller satsningar för att nå inhemska- eller utländska marknader.

ALMI Östergötland har i nära samverkan med Linköpings universitet och Cleantech Östergötland under många år samlat på sig erfarenheter om hur man kan arbeta med miljödriven produktutveckling. Arbetet har resulterat i en väldokumenterad metodik som sätter det individuella företagets behov i centrum samtidigt som de utmanas inom miljöområdet. På så vis har ett hundratal företag i regionen deltagit i framgångsrika utvecklingsprojekt där olika miljöprodukter tagits fram.

Under 2014 har Almi stöttat företag i regionen med att ta fram hållbara utvecklingsstrategier som fokuserar på bolagets långsiktiga utveckling, däribland annat produkt- och tjänsteutveckling. Syftet med det projektet var att vidareutveckla metodiken för miljödriven produktutveckling genom att ta ett längre tidsperspektiv (5-8 år) och även inbegripa ett bredare hållbarhetsperspektiv. Dessa och andra företag i regionen står nu inför att realisera sina planer och genomföra olika utvecklingsprojekt med syftet att utveckla kunderbjudande med en hög hållbarhetsprofil. Detta kan innebära såväl interna förbättringar i form av resurs- och energianvändning, som förändringar i produkt- och tjänsteutformningen inklusive affärsmodeller.

Omvärld och samverkan

ALMI Östergötland har ett aktivt samarbete med Linköpings Universitet, Avdelningen för Industriell Miljöteknik, en tvärvetenskaplig forskargrupp som i mer än 30 år arbetat med att vända miljöproblem till möjligheter och hur organisationer, tekniska system och produkter och tjänster kan utvecklas för att forma det resurseffektiva samhället. Målsättningen är att företagets behov och kunskaper både ska kunna dra nytta av universitet och samtidigt bidra med sina erfarenheter till forskning och utveckling. ALMI och LiU arbetar även nära Cleantech Östergötland som har tillgång till viktig kompetens inom miljöteknikområdet.

ALMI är en del av det gemensamma samverkansprogrammet East Sweden Business Region. ALMI har rollen som samordnare av området affärsutveckling i regionen. Inom området finns bland annat företagsrådgivning och finansiering. Detta ger ALMI viktiga förutsättningar och god kunskap om det regionala offentliga stödsystemet.

ALMI och Avdelningen för Industriell Miljöteknik verkar i nära samverkan med regionens satsning runt Smart Specialisering. I det arbetet finns kluster, nätverk och kontakter för de insatser som bedrivs i regionen. I grupperingen medverkar bland annat Linköpings Universitet, InnovationskontorETT, ALMI, LEAD inkubator, Norrköpings Science Park, Mjärdevi Science Park, Vreta Kluster med flera aktörer. Syftet är att tydliggöra regionens styrkeområden och kraftsamla kring dessa.

Den smarta specialiseringsstrategin baseras på så kallade "möjliggörande styrkeområden". Dessa styrkeområden är av bransch- och sektorsövergripande karaktär. Samtidigt som de förväntas kunna leda till tillväxt och fler företag inom specifika nischer har de även stor potential att bidra till innovation och konkurrenskraft i många av Östergötlands sysselsättningsmässigt starka branscher.

Vid behov kan nätverket för smart specialisering nyttjas för att stötta företag som deltar i projektet.

ALMI och Linköpings Universitet har en stor kontaktyta gentemot regionens aktörer och genom att dra nytta av andra initiativ kan företagen stötta och få bästa möjliga utvecklingsstöd. VäxtHus vill under projektet bygga samverkan med de satsningar som kan bidra till företagens hållbara utvecklingsplaner. Exempel på projekt som kan komma ifråga är STUNS, Energikontorets verksamhet, Energiriket med flera.

Projektet kommer att söka samverkan med andra aktuella satsningar i regionen och kommer vara uppdaterade på Energikontorets aktiviteter och vid behov ta del av kunskap som kan vara relevant för projektets innovationsprojekt. Genom projektet är förhoppningen att det ska vara möjligt att bygga nya nätverk som blir en del av ALMI:s framtida strukturkapital. Bland annat kan lärdom hur ALMI:s kunder ska kunna dra nytta av regionala satsningar såsom Energiriket i Finspång inhämtas under projektet.

Koppling till det lokala näringslivet

ALMI har en stor kunskap om näringslivet i Östergötland och har ett brett kontaktnät både bland företagare och olika näringslivsorganisationer. I ALMI:s kontakter med företagen upplever de en stor efterfrågan av olika former av insatser inom hållbarhetsområdet.

Projektet Växthus har föregåtts av en regional förstudie där 33 företag har arbetat med en modell för att beskriva sina framtida utmaningar inom hållbarhetsområdet. I projektet har man lyft frågan om implementering av förhållningssätt till ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet samt undersökt metoder och verktyg för att kontinuerligt arbeta med hållbara framtidsfrågor. Modellen, HUS, Hållbar Utvecklingsstrategi kommer att ligga till grund för det fortsatta arbetet i projektet VäxtHus.

Att vända miljöproblem till affärsmöjligheter innebär att se på alla utmaningar inom miljöområdet som en kraft som driver utveckling. En utveckling som leder till en bättre miljö,

fler arbetstillfällen och nyttiga produkter som uppfyller kunders behov. Under många år och i olika sammanhang har småföretagens betydelse för regional utveckling framhållits.

Mål och resultat

Mål

Projektets syfte är att bygga upp kunskap och en kultur hos deltagande företag som får dem att förändra sitt förhållningssätt till hållbart företagande i grunden. Detta ska resultera i att deltagande företag utvecklas till samt utvecklar sina produkter på ett ekonomiskt och ansvarsfullt sätt och därigenom bygga ett trovärdigt varumärke som miljö och energioptimerade.

Ambitionen är att kombinera miljö- och affärstänkande och samtidigt dokumentera en metod för spridning i Östra Mellansverige och inom ALMIs nationella verksamhet.

För att uppnå detta ska projektet ta fram en metod och ett förhållningssätt för hur små och medelstora företag kan arbeta för att skapa ett energieffektivt, hållbart och lönsamt företag. Metoden kommer att testas samtidigt som arbete sker med företagens utvecklingsprojekt. På detta sätt kommer deltagande företags utvecklingsstrategier medföra att metoden tas fram och testas parallellt med arbetet med att utveckla företagens utvecklingsprojekt. Genom projektets strukturerade angreppssätt kommer deltagarna att få kunskap, nya insikter och tydligare strategier för att fortsätta att utveckla och kommersialisera hållbara produkter och tjänster.

Målgrupper

Målgruppen är 50 etablerade produkt- och / eller tjänsteföretag med 5-50 anställda i Östergötland.

Förväntat resultat vid projektavslut

50 deltagande bolag, varav 20 deltagande företag i Växthusprocessen, 30 företag i konsultativ innovationsrådgivning. Kommersialisering av minst 15 hållbara innovationsprojekt. Deltagande företag har vuxit och skapat 50 nya arbetstillfällen. Projektet kommer även att bidra till nya nätverk mellan företag.

Målvärde för aktivitetsindikatorer

Antal företag som får stöd: 50 företag

Minskad energiförbrukning hos projektmedverkande företag och organisationer: 200 MWh

Organisation och genomförande

Projektorganisation

Projektet kommer att drivas av ALMI Företagspartner i Östergötland i samverkan med Linköpings Universitet. Styrgruppen består av representanter från Region Östergötland, ALMI Företagspartner Östergötland och Linköpings Universitet. Arbetsgruppen består av rådgivare från ALMI och Linköping Universitet. I projektet kommer även en viss del av arbetet att utföras av upphandlade konsulter.

Arbetsätt

Den metod som ska utarbetas under projektet behöver ta hänsyn till att bolagen utvecklar sina erbjudanden på ett ekonomiskt och socialt ansvarstagande sätt. För att lyckas med det krävs:

- Ett implementerat hållbart förhållningssätt i alla delar av bolaget.
- Att produkter och tjänster produceras på ett hållbart, energioptimerat och koldioxidsnålt sätt.
- Att utveckla metoder och verktyg för att kunna leverera miljöoptimerade varor och tjänster med bibehållen eller förbättrad lönsamhet och bibehållen eller förbättrad kvalitet.
- Att bolagen utvecklar sina köpfunktioner d.v.s. lär sig att ställa krav på leverantörer av tjänster, produktion och transporter mm.
- En trovärdighet på marknaden så att ett starkt miljöansvar ska bli en affärsfördel.

För att rikta insatserna på ett effektivt sätt kommer gemensamma utmaningar och kompetensbehov att tillgodoses i storgrupp i form av seminarier, utbildningar och gruppcoaching.

Utifrån företagens individuella projektplaner kommer projektledningen att dela företagen i 2-3 grupper beroende på aktuellt kompetenshöjningsprogram. För att utnyttja resurser, möjliggöra för företagen att på ett flexibelt sätt ta del av gemensamma seminarier och träffar pågår delprojekten under 36 månader med olika starttid.

Aktiviteter

Företagen driver egna utvecklingsprojekt och matas med inspiration och idéer kring hållbar utveckling och produkt/tjänsteutveckling. Experter och andra erfarna företagsledare ger löpande återkoppling på respektive företags idéer. Vid löpande inspirationsträffar, gruppseminarium och individuell coaching med samma mönster under treårsperioden testas, kritiseras och förändras utvecklingsprojekten.

- Inspirationsträffarna följer vissa förutbestämda teman men kan vara behovsstyrda.
- Gruppseminarierna syftar till att i grupp diskutera och dela information, kunskap och erfarenheter utifrån respektive utvecklingsprojekt och ibland även utifrån uppgifter som delats ut i samband med inspirationsträffarna.
- Individuell coaching genomförs av Almi för samtliga företag i VÄXTHUS-processen. Vid behov kommer även Linköpings Universitet och externa konsulter tillföra expertkompetens.

Stödresurser

Vid behov erbjuds stödresurser löpande ex affärsrådgivning, extern finansiering genom konsultcheckar från Tillväxtverket/Vinnova samt studenter som på uppdrag av företagen genomför projekt- eller examensarbeten.

Horisontella kriterier

Almis rådgivare är certifierade inom genus- och jämställdhetsfrågor. Jämställdhetsarbetet handlar om att alla ska ha samma rättigheter och möjligheter oavsett kön, ålder, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning. Genus och mångfaldskunskapen hos medarbetarna ska säkras så att jämställdhetsaspekten kan integreras i hela verksamheten, både internt och externt.

Projektet handlar om att implementera ekonomisk, miljömässig och social hållbarhet. Företagen väljs ut med utgångspunkt från viljan att arbeta med hållbara principer för sin företagsutveckling. I detta innefattas bättre miljö, ökad jämställdhet och lika möjligheter och ickediskriminering. Deltagande företag kommer att inledningsvis få svara på frågor som rör hållbarhet som de sedan kommer få besvara i slutet av processen för att se om de förändrats. Alla horisontella kriterier beaktas och ingår som en viktig del i bolagens utveckling. Hållbarhet ska vara varumärkesbyggande och något företagen kommer att förknippas med.

Företagen går igenom och förhåller sig till att skapa en resurseffektiv verksamhet och jobbar aktivt med att återanvända material, spara energi och minska utsläpp samt miljöoptimering av transporter.

ALMI har som övergripande mål att andelen kunder som är kvinnor skall vara högre än dessa gruppers andel av det totala antalet företag i Östergötland. Detta måltal kommer även att påverka urvalet till projektet VäxtHus. I Östergötland drivs 24% av företagen av kvinnor.

Resultatet skall spridas via ALMIs interna kanaler och redovisas vid en slutkonferens